

Analiza financijske stabilnosti i uspješnosti poslovanja trgovačkog društva Saponia d.d.

Maleš, Karmen

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:850971>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-04**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**Analiza financijske stabilnosti i uspješnosti poslovanja
trgovačkog društva Saponia d.d.**

Mentor: prof.dr.sc. Tina Vuko

Student: Karmen Maleš

Split, rujan 2024.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, Karmen Maleš,
(ime i prezime)

izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je navedeni rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu, što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio navedenog rada nije napisan na nedozvoljeni način te da nijedan dio rada ne krši autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Split, 2024. godine

Vlastoručni potpis : Karmen Maleš

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE U REPUBLICI HRVATSKOJ	3
2.1 Pojam, korisnici i ciljevi financijskih izvještaja	4
2.2. Vrste financijskih izvještaja	6
2.2.1. Bilanca.....	6
2.2.2. Račun dobiti i gubitka	8
2.2.3. Izvještaj o novčanim tokovima	11
2.2.4. Izvještaj o promjenama kapitala	11
2.2.5. Bilješke uz financijske izvještaje	12
3. METODE ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA	13
3.1. Horizontalna analiza	13
3.2. Vertikalna analiza	13
3.3. Financijski pokazatelji	14
3.3.1. Likvidnost	14
3.3.2. Zaduženost	15
3.3.3. Pokazatelj aktivnosti	16
3.3.4. Ekonomičnost	17
3.3.5. Profitabilnost	18
4. FINANCIJSKA ANALIZA POSLOVANJA NA PRIMJERU SAPONIA D.D.	19
4.1. O poduzeću Saponia d.d.	19
4.1.1. Opći podaci o poduzeću	19
4.1.2. Povijesni razvoj poduzeća	19
4.1.3. Misija i vizija poduzeća	20
4.1.4. Organizacijska struktura	20
4.2. Horizontalna analiza na primjeru društva Saponia d.d.	22
4.2.1. Horizontalna analiza bilance na primjeru Saponia d.d.	23
4.2.2. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka na primjeru Saponia d.d.	23
4.3. Vertikalna analiza na primjeru poduzeća Saponia d.d.	24
4.3.1. Vertikalna analiza bilance na primjeru Saponia d.d.	24
4.3.2. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka na primjeru Saponie d.d.	25
4.4. Izračun pokazatelja na primjeru dioničkog društva Saponia	26

4.4.1. Pokazatelji likvidnosti	26
4.4.2. Pokazatelji zaduženosti.....	27
4.4.3. Pokazatelji aktivnosti	27
4.4.4. Pokazatelji ekonomičnosti	28
4.4.5. Pokazatelji profitabilnosti	29
5. ZAKLJUČAK.....	30
6. LITERATURA	31
SAŽETAK	32
SUMMARY	33
POPIS SLIKA	34
POPIS TABLICA.....	35

1.UVOD

Brojni autori ističu kako financijski izvještaji predstavljaju temelj za provođenje financijske analize poslovanja poduzeća. Financijski izvještaji kroz računovodstveni sustav odražavaju učinke svih poslovnih događaja unutar samog poduzeća. Zbog toga su financijski izvještaji temeljna podloga za donošenje različitih poslovnih odluka u vezi poduzeća. Predmet istraživanja ovog rada jest analiza poslovanja poduzeća Saponia d.d. Društvo Saponia d.d. je vodeći proizvođač deterdženata i proizvoda osobne higijene u Republici Hrvatskoj. Kako je zbog djelovanja pandemije tijekom 2020. godine došlo do povećanja potražnje za različitim dezinfekcijskim sredstvima i sredstvima osobne higijene, postavlja se pitanje je li i kako je pandemija utjecala na poslovanje poduzeća Saponia d.d. Osim eventualnog rasta prihoda slijedom povećane potražnje potrebno je uzeti u obzir i poremećaje u nabavi/distribuciji u pandemijsko vrijeme koji su potencijalno mogli utjecati s rastom cijene koštanja jediničnih proizvoda, te smanjenom profitabilnosti društva.

Cilj istraživanja je na temelju provedenih postupaka analize ocijeniti financijsku stabilnost i uspješnost poslovanja društva Saponia d.d. za analizirano razdoblje.

Analiza poslovanja društva Saponia d.d. provedena je na temelju javno-dostupnih (sekundarnih) izvora informacija, a primarno na temelju prikupljenih podataka iz financijskih izvještaja za razdoblje od 2019. do 2022 godine. Glavni fokus analize je ocjena kvalitete poslovanja primjenom uobičajenih tehnika i metoda analize financijskih izvještaja kao što su to horizontalna i vertikalna analiza te financijski pokazatelji. Ujedno, jedan od ciljeva rada je i utvrđivanje utjecaja pandemije COVID-19 na poslovanje društva. Cilj teorijskog dijela rada je pojmovno određenje regulatornog okvira financijskog izvještavanja u RH, kao i prikaz temeljnih financijskih izvještaja, kao i postupaka analize,

Rad se sastoji od ukupno pet poglavlja.

U uvodnom dijelu rada prikazani su predmet i cilj rada, metode istraživanja kao i prikaz strukture rada.

Drugo poglavlje obrađuje karakteristike financijskog izvještavanja u Republici Hrvatskoj. Unutar navedenog poglavlja objašnjen je pojam financijskih izvještaja, analizirani su korisnici financijskih izvještaja, te vrste financijskih izvještaja.

Između ostalog, navedeno poglavlje objašnjava i ciljeve financijskog izvještavanja.

Treće poglavlje bavi se metodama analize financijskih izvještaja pri čemu je naglasak stavljen na vertikalnu i na horizontalnu analizu financijskih izvještaja. U navedenom se poglavlju ujedno objašnjavaju i temeljni financijski pokazatelji kao što su likvidnost, zaduženost, pokazatelji aktivnosti, ekonomičnosti i profitabilnosti.

Četvrto poglavlje odnosi se na financijsku analizu poslovanja poduzeća Saponia d.d. gdje se prikazuju temeljne financijske stavke poduzeća Saponia d.d. i provodi financijska analiza poslovanja.

Na kraju rada je nalazi se zaključak koji predstavlja sukses znanstvenog i stručnog istraživanja predmeta ovog rada.

2. FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Financijsko izvještavanje u Republici Hrvatskoj regulirano je Zakonom o računovodstvu (NN 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20, 47/20, 114/22, 82/23). Njime se uređuje računovodstvo poduzetnika, razvrstavanje poduzetnika i grupe poduzetnika. Ovaj zakon obuhvaća i knjigovodstvene isprave i poslovne knjige, popis imovine i obveza, primjena standarda financijskog izvještavanja i tijelo za donošenje standarda financijskog izvještavanja. Između ostalog njime se uređuju i godišnji financijski izvještaji i konsolidacija godišnjih financijskih izvještaja, izvještaja o plaćanju javnom sektoru, revizija financijskih izvještaja i godišnjih financijskih izvješća, sadržaj godišnjeg izvješća, javna objava godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvješća, Registar godišnjih financijskih izvještaja te obavljanje nadzora.

Zakon o računovodstvu kategorizira poduzetnike na temelju tri ključna elementa. Naime, on ih dijeli s obzirom na ukupnu aktivu, prihode, te prosječan broj zaposlenika tijekom poslovne godine. Ovisno o navedenim parametrima, poduzetnici se dijele na mikro, male, srednje i velike. Društvo Saponia d.d je veliki porezni obveznik jer prelazi granične pokazatelje iz stavka 4. članka 5. Zakona, odnosno ima veću ukupnu aktivu od 150.000.000,00 kuna, prihode veće od 300.000.000,00 kuna kao i veći prosječan broj radnika tijekom poslovne godine od 250 radnika.

Poduzetnici prema čl. 17. Zakonu o računovodstvu (NN 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20, 47/20, 114/22, 82/23) imaju obavezu sastavljati financijske izvještaje u skladu s Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja (HSFI) ili Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI). Svi oni poduzetnici koji se ne mogu svrstati u velike poduzetnike prema kriterijima iz Zakona o računovodstvu, obvezni su koristiti Hrvatske standarde financijskog izvještavanja (HSFI) za godišnje financijske izvještaje. S druge strane, veliki poduzetnici i subjekti od javnog interesa obvezni su koristiti Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI) za svoje godišnje financijske izvještaje. Iz navedenog proizlazi kako je analizirano Društvo obvezno primjenjivati Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI) za svoje Godišnje financijske izvještaje. Sukladno članku 19. stavak 2. Zakona Godišnje financijske izvještaje čine izvještaj o financijskom položaju (bilanca), račun dobiti i gubitka, izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijske izvještaje.

- bilanca: pruža pregled imovine, obveza i kapitala poduzeća na određeni datum.

- račun dobiti i gubitka: prikazuje prihode, rashode i dobit ili gubitak poduzeća za određeno razdoblje.

- izvještaj o novčanim tokovima: detaljizira novčane priljeve i odljeve iz operativnih, investicijskih i financijskih aktivnosti.
- izvještaj o promjenama kapitala: ističe promjene u kapitalu poduzeća tijekom razdoblja.
- bilješke uz izvještaje: pružaju dodatni kontekst i objašnjenja za brojke prikazane u financijskim izvještajima.

2.1 Pojam, korisnici i ciljevi financijskih izvještaja

Financijski izvještaji predstavljaju konačnu fazu računovodstvenog procesiranja konkretnih podataka. Financijski izvještaji zapravo su jedan od osnovnih nositelja svih računovodstvenih informacija. Cilj procesa financijskog izvještavanja usmjeren je upravo prema segmentu informiranja zainteresiranih korisnika i to o konkretnom financijskom položaju odabranog poduzeća i njegove uspješnosti (Žager i sur., 2017).

Financijski izvještaji stoga imaju značajnu ulogu u donošenju investicijskih odluka pa se bez njihovog razmatranja ne bi trebale donositi važne poslovne odluke. Slično ističu i ostali autori, kao npr (Vestine i Kule, 2016): Analiza financijskih izvještaja ima značajnu ulogu i u procesu donošenja pojedinih investicijskih odluka.

Temeljna svrha financijskih izvještaja jest pružanje potrebnih informacija o poslovnim rezultatima, financijskom stanju poduzeća kao i o njegovim novčanim tokovima.

Ciljevi financijskog izvještavanja su:

1. Pružanje relevantnih informacija: cilj je pružiti točne i pravovremene informacije koje su relevantne za korisnike u donošenju poslovnih odluka.
2. Evaluacija financijskog stanja: omogućuje analizu financijskog stanja poduzeća, uključujući njegovu imovinu, obveze i kapital, kako bi se razumjela njegova likvidnost i solventnost.
3. Praćenje financijskih performansi: prikazuje rezultate poslovanja, uključujući prihode, rashode i profitabilnost, kako bi se procijenila učinkovitost poslovnih operacija.
4. Procjena novčanih tokova: Pruža informacije o novčanim priljevima i odljevi iz operativnih, investicijskih i financijskih aktivnosti, što pomaže u ocjeni sposobnosti poduzeća da generira novčane tokove.

5. Transparentnost i usklađenost: pomaže u osiguravanju transparentnosti i usklađenosti s računovodstvenim standardima i zakonodavstvom, što doprinosi povjerenju u financijske izvještaje.

6. Podrška odlučivanju: omogućuje svim korisnicima, uključujući menadžment, investitore i regulatore, da donose informirane odluke temeljem analize financijskih podataka.

Sukladno članku 7. MRS-a 1 Presentiranje financijskih izvještaja, mnogi postojeći i potencijalni ulagatelji, zajmodavci i drugi vjerovnici ne mogu od izvještajnih subjekata zatražiti da im izravno dostave informacije koje su im potrebne i za većinu financijskih informacija moraju se osloniti na financijske izvještaje opće namjene. Stoga su oni primarni korisnici kojima su namijenjeni financijski izvještaji opće namjene. Financijski izvještaji sastavljaju se za korisnike koji dovoljno poznaju poslovne i ekonomske djelatnosti i te informacije pomno preispituju i analiziraju.

Korisnici financijskih izvještaja su:

1. Investitori: investitori koriste financijske izvještaje kako bi procijenili potencijalne povrate na svoje ulaganje i razumjeli financijsku stabilnost i uspješnost poduzeća u koje su uložili ili planiraju uložiti kapital.

2. Kreditore: kreditne institucije i dobavljači analiziraju financijske izvještaje kako bi procijenili sposobnost poduzeća da otplati dugove i obveze te da ocijene kreditni rizik.

3. Menadžment: interni menadžment koristi financijske izvještaje za donošenje operativnih i strateških odluka, planiranje budžeta, upravljanje resursima i procjenu učinkovitosti poslovnih operacija.

4. Regulatorna tijela: regulatorne agencije koriste financijske izvještaje kako bi osigurale usklađenost s zakonima i standardima te za nadzor i kontrolu poslovanja na tržištu.

5. Analitičari: financijski analitičari proučavaju izvještaje kako bi pružili analize i preporuke za investitore, kreditore i druge zainteresirane strane.

6. Kupci i dobavljači: oni mogu koristiti financijske izvještaje za procjenu stabilnosti i pouzdanosti svojih poslovnih partnera, što može utjecati na odluke o poslovnoj suradnji.

2.2. Vrste financijskih izvještaja

2.2.1. Bilanca

Bilanca podrazumijeva računovodstveni prikaz imovine i izvora imovine. Bilanca prikazuje stanje imovine, kapitala i obveza na određeni izvještajni dan.

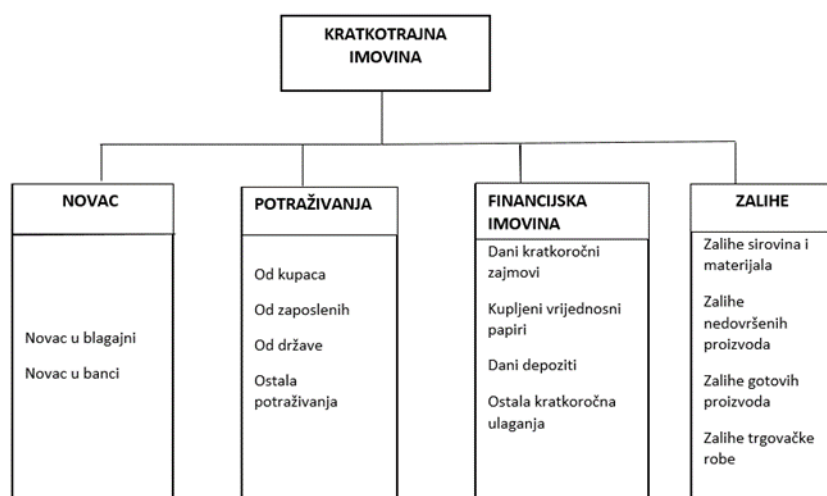
Bilanca se sastoji od dva dijela, aktive i pasive. Aktiva prikazuje imovinu kojom poduzeće raspolaže, a pasiva prikazuje porijeklo imovine. Aktiva i pasiva moraju biti u ravnoteži odnosno u svakom trenutku bi imovina poduzeća trebala biti jednaka izvorima, tj. aktiva bi trebala biti jednaka pasivi (Žager i sur., 2017). Iz navedenog proizlazi temeljna računovodstvena jednakost koja glasi:

$$\text{AKTIVA} = \text{VLASTITI KAPITAL (GLAVNICA)} + \text{OBVEZE}$$

Postoji nekoliko različitih pristupa klasifikaciji stavki imovine. Prema kriteriju pojavnog oblika, razlikujemo novac i novčane ekvivalente, materijalnu i nematerijalnu imovinu, potraživanja i ostala prava, kao i materijalnu imovinu. Vremenski kriterij razlikuje dugotrajnu od kratkotrajne imovine, dok funkcionalni kriterij razlikuje stalnu (fiksnu) imovinu od tekuće (obrtne) imovine. Na slici 1 prikazan je pregled pojava oblika kratkotrajne imovine.

Slika 1

Pregled pojava oblika kratkotrajne imovine

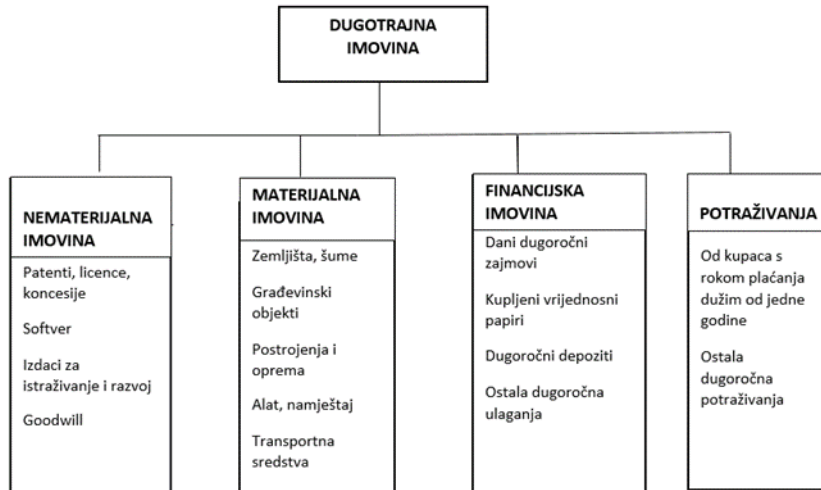

Izvor: Žager, K., Sačer Mamić, I., Mališ Sever, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 97

Na slici 2 prikazan je pregled pojavnih oblika dugotrajne imovine.

Slika 2

Pregled pojavnih oblika dugotrajne imovine

Izvor: Žager, K., Sačer Mamić, I., Mališ Sever, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 99

Prilikom definiranja bilance vrlo je bitno istaknuti kako je upravo bilanca ona koja se smatra osnovnim financijskim izvještajem, odnosno onim izvještajem na temelju kojeg dolazi do provođenja sustavnog prikaza konkretnog stanja imovine, obveza i kapitala na određeni dan. Bilanca ujedno prezentira i imovinu kojom poduzeće u navedenom trenutku raspolaže, odnosno s druge strane prikazuje konkretne obveze jednog poduzeća i to prema izvorima. Može se stoga zaključiti kako bilanca podrazumijeva dvostruki prikaz što bi značilo prikaz u svom pojavnom obliku i prema podrijetlu (Tintor, 2020).

Tablica 1: Struktura bilance

AKTIVA	PASIVA
POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	KAPITAL I REZERVE <ul style="list-style-type: none"> ✓ Temeljni kapital ✓ Kapitalne rezerve ✓ Rezerve iz dobiti ✓ Revalorizacijske rezerve ✓ Rezerve fer vrijednosti ✓ Zadržana dobit ili preneseni gubitak ✓ Dobit ili gubitak poslovne godine ✓ Manjinski interes
	REZERVIRANJA
DUGOTRAJNA IMOVINA <ul style="list-style-type: none"> ✓ Nematerijalna imovina ✓ Materijalna imovina ✓ Dugotrajna financijska imovina ✓ Potraživanja ✓ Odgođena porezna imovina 	DUGOROČNE OBVEZE
KRATKOTRAJNA IMOVINA <ul style="list-style-type: none"> ✓ Zalihe ✓ Potraživanja ✓ Kratkotrajna financijska imovina ✓ Novac u banci i blagajni 	KRATKOROČNE OBVEZE
PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA
UKUPNO AKTIVA	UKUPNA PASIVA
IZVANBILANČNI ZAPISI	IZVANBILANČNI ZAPISI

Izvor: Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (Narodne novine, 95/16)

2.2.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka predstavlja poseban izvještaj čija je svrha korisnicima pružiti relevantne informacije o konkretnom uspjehu društva i to u periodu određenog računovodstvenog razdoblja. Ovaj izvještaj je tip izvještaja koji obuhvaća prihode, rashode, ali i poslovne rezultate koji se prikazuju kao

specifična razlika prihoda i rashoda i to između dva datuma bilance (Tintor 2020). Rezultat poslovanja (dobit/gubitak razdoblja) je ključna veza između bilance i računa dobiti i gubitka. Za razliku od bilance, račun dobiti i gubitka je dinamički financijski izvještaj koji pruža informacije o uspješnosti poslovanja poduzeća u određenom razdoblju.

Sukladno Pravilniku o porezu na dobit (NN 95/05, 133/07, 156/08, 146/09, 123/10, 137/11, 61/12, 146/12, 160/13, 12/14, 157/14, 137/15, 1/17, 2/18, 1/19, 1/20, 59/20, 1/21, 156/22, 156/23), članku 9. stavak 1, prihodima se smatraju bruto povećanja gospodarstvenih koristi za isporučena dobra, obavljene usluge i po drugim osnovama u obliku priljeva ili povećanja imovine ili smanjenja obveza što ima za posljedicu povećanje kapitala do kraja toga razdoblja. Povećanjem kapitala smatraju se i sva izravna povećanja dobiti i svih oblika kapitala osim revalorizacijskih pričuva. S revalorizacijskim pričuvama izjednačavaju se i odgovarajuće pričuve za vrijednosna usklađenja financijske imovine, utvrđene po posebnim propisima. Stavkom 2. istog članka Pravilnika propisano je kako se ulaganja dioničara ili članova društva u neupisani kapital društva ne smatra oporezivim prihodom ukoliko je ulaganje osiguralo status imovine društva. Smatra se da je ulaganje steklo status imovine društva ako na temelju takova ulaganja ne postoji ni sadašnja ni buduća obveza društva, te da društvo imovinu posjeduje i s njom neograničeno raspolaže.

Sukladno članku 11. stavak 1. Pravilnika o porezu na dobit (NN 95/05, 133/07, 156/08, 146/09, 123/10, 137/11, 61/12, 146/12, 160/13, 12/14, 157/14, 137/15, 1/17, 2/18, 1/19, 1/20, 59/20, 1/21, 156/22, 156/23), Rashodima se smatraju smanjenja gospodarstvenih koristi u obliku odljeva ili iscrpljenja imovine ili stvaranja obveza koja imaju za posljedicu smanjenje kapitala a u svrhu povećanja prihoda odnosno dobiti, dok je stavkom 2. istaknuto kako se rashodima se smatra smanjenje kapitala po osnovi povrata i raspodjele ulagačima ako je učinjeno u skladu s propisima koji uređuju to područje.

Prihodi i rashodi se dijele na poslovne i financijske. Poslovni prihodi se generiraju prodajom proizvoda i uslugama. Financijski prihodi se povezuju s ulaganjem novca, kao što je ulaganje u dionice. Poslovni rashodi nastaju kao rezultat obavljanja glavne djelatnosti poduzeća. Oni se redovito pojavljuju tijekom poslovanja. S druge strane, financijski rashodi odnose se na troškove financiranja koji se najčešće javljaju kao posljedica korištenja novca iz drugih izvora.

Tablica 2 :Izveštaj o dobiti – račun dobiti i gubitka

I.	POSLOVNI PRIHODI
II.	POSLOVNI RASHODI
III.	FINANCIJSKI PRIHODI
IV.	FINANCIJSKI RASHODI
V.	UDIO U DOBITI OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM
VI.	UDIO U DOBITI OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA
VII.	UDIO U GUBITKU OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM
VIII.	UDIO U GUBITKU OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA
IX.	UKUPNI PRIHODI
X.	UKUPNI RASHODI
XI.	DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA
XII.	POREZ NA DOBIT
XIII.	DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA
PREKINUTO POSLOVANJE (popunjava poduzetnik obveznik primjene MSFI-a samo ako ima prekinuto poslovanje)	
I.	DOBIT ILI GUBITAK PREKINUTOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA
II.	POREZ NA DOBIT PREKINUTOG POSLOVANJA
UKUPNO POSLOVANJE (popunjava samo poduzetnik obveznik primjene MSFI-a koji ima prekinuto poslovanje)	
I.	DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA
II.	POREZ NA DOBIT
III.	DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA
DODATAK RDG-u (popunjava poduzetnik koji sastavlja godišnje konsolidirane financijske izvještaje)	
I.	DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA

Izvor: Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (Narodne novine, 95/16)

2.2.3. Izvještaj o novčanim tokovima

Izvještaj o novčanim tokovima pruža informacije koje se odnose na primitke i izdatke za određen vremenski period (Šestanović et al., 2015). Navedenim izvještajem se dobivaju konkretne informacije koje se odnose na stanje novca i drugih novčanih ekvivalenata, kako na kraju tako i na početku određenog obračunskog perioda, iz čega se može procijeniti sposobnost društva na podmirivanje obveza prema svojim vjerovnicima.

Promatrajući kategorije koje se odnose na izvještaj o novčanom toku naglašava se kako je riječ o kategorijama koje podrazumijevaju novac i novčane ekvivalente. Pojam novca podrazumijeva konkretan novac koji se nalazi u banci, tj. riječ je o potraživanju depozita. Novčani ekvivalenti mogu se prikazati kao i visokolikvidna ulaganja koja kao takva imaju određen rok dospijeca, a isti iznosi do tri mjeseca. Upravo iz navedenog razloga novčani ekvivalenti, tj. visokolikvidna ulaganja se na vrlo brz način pretvaraju u poznate iznose novca, tj. one iznose koji se ne nalaze pod značajnim utjecajem rizika za promjenu vrijednosti.

2.2.4. Izvještaj o promjenama kapitala

Izvještaj o promjenama kapitala predstavlja poseban izvještaj koji prikazuje smanjenje ili povećanje glavnice koja se dogodila u određenom vremenskom periodu, tj. između dva datuma bilance. Najčešće se radi o tekućoj i prethodnoj godini.

Prema točki 106 MRS –a 1, u Izvještaj o promjenama kapitala treba uključiti sljedeće informacije: ukupnu sveobuhvatnu dobit za razdoblje, učinke retroaktivne primjene ili retroaktivnog prepravljanja koji se priznaju u skladu s MRS-om 8 i usklađenje knjigovodstvene vrijednosti za svaku komponentu vlasničkog kapitala na početku i na kraju razdoblja.

Prema točkama. 1.36. i 1.37. HSFI-ja 1, Izvještaj o promjenama kapitala sastavlja se tako da sadržava promjene svih komponenti kapitala između dvaju datuma bilance, odnosno promjene između uloženog i zarađenog kapitala te izravne promjene u kapitalu (izvan računa dobitka i gubitka).

2.2.5. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz financijske izvještaje predstavljaju bilješke koje imaju za cilj pružiti dodatna objašnjenja, neovisno radi li se o objašnjenima koja su vezana za samu strukturu, za vrijednosti ili pak za određena obilježja unutar pozicija.

Bilješke uz financijske izvještaje sadržavaju sve one informacije koje se ne mogu na izravan način vidjeti unutar financijskih izvještaja, no iste se smatraju važnima kako bi se financijski izvještaji mogli razumjeti i ujedno došlo do ocjene poslovanja.

Bilješke uz financijske izvještaje predstavljaju segment koji nema unaprijed propisan oblik pa je stoga svaki poduzetnik u mogućnosti bilješke sastaviti prema svom vlastitom nahođenju. Bilješke bi stoga trebale obuhvaćati sve pojedine informacije koje se na izravan način ne vide iz izvještaja, ali smatraju se bitnima kako bi se adekvatno moglo ocijeniti poslovanje. Bilješke su sastavni dio financijskih izvještaja s obzirom da je njihov cilj pojasniti sve specifičnosti poslovanja (Jakir-Bajo, 2015).

3. METODE ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

U nastavku rada naglasak je stavljen na prikaz metoda analize financijskih izvještaja. Konkretno, detaljnije su objašnjeni horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja te financijski pokazatelji.

3.1. Horizontalna analiza

Horizontalna analiza koristi se u analizi financijskih izvještaja za usporedbu povijesnih podataka, kao što su omjeri ili stavke, tijekom više računovodstvenih razdoblja. Za izračunavanje promjena u pozicijama financijskih izvješća i njihovo uspoređivanje može se uzeti neka godina kao bazna, a ostale se onda uspoređuju s njom. Osim toga mogu se praviti usporedbe svake godine u odnosu na prethodnu. (Šodan i Vuko, 2022/2023) Horizontalna analiza može koristiti apsolutne usporedbe ili relativne usporedbe, gdje su brojevi u svakom sljedećem razdoblju izraženi kao postotak iznosa u odnosu na osnovnu godinu. Prednosti i koristi su identifikacija trendova koja pomaže u prepoznavanju dugoročnih trendova u financijskim rezultatima poduzeća i praćenje promjena koja olakšava praćenje kako se pojedine stavke mijenjaju tijekom vremena, što je korisno za strateško planiranje i donošenje odluka.

3.2. Vertikalna analiza

Vertikalna analiza, poznata i kao strukturna analiza, koristi se za analizu financijskih izvještaja u određenom vremenskom trenutku. U ovoj analizi, svaka stavka unutar financijskog izvještaja prikazuje se kao postotak od ukupnog iznosa za taj izvještaj. Cilj je razumjeti strukturu financijskih izvještaja i relativnu važnost pojedinih stavki.

U vertikalnoj analizi, svaka stavka unutar financijskog izvještaja izražava se kao postotak neke osnovne veličine. U bilanci, svaka stavka imovine izražava se kao postotak ukupne imovine, a obveze i vlasnički kapital kao postotak ukupnih izvora financiranja. U računu dobiti i gubitka, svaka stavka rashoda prikazuje se kao postotak ukupnih prihoda. (Šodan i Vuko, 2022/2023)

Prednosti i koristi su analiza strukture koja pomaže u razumijevanju strukture imovine, obveza, prihoda i rashoda te njihove relativne važnosti i usporedba s industrijskim standardima koja omogućuje usporedbu financijskih pokazatelja poduzeća s prosječnim pokazateljima u industriji, što može otkriti snage i slabosti poduzeća.

3.3. Financijski pokazatelji

Financijski pokazatelji iznimno su značajni za analizu poslovanja pojedinog društva. Svrha računovodstva je informirati različite interesne skupine sukladno njihovim različitim informacijskim potrebama. Pravovremene i točne informacije njihovim korisnicima omogućuju učinkovitu analizu. Analiza financijskih izvještaja je proces unutar kojeg je moguće koristiti se cjelokupnim nizom različitih postupaka koji su utemeljeni na procesima raščlanjivanja i ujedno uspoređivanja. Općenito kazano, financijski pokazatelji su odnosi dviju ili više ekonomskih veličina pri čijim se izračunima u pravilu jedna ekonomska veličina dijeli s drugom. Formiraju se i računaju radi sinteze i jednostavnijeg pregleda informacija o poslovanju poduzeća.

Promatrajući vremensku dimenziju, pokazatelji se mogu kategorizirati u dvije kategorije. Prva kategorija financijskih pokazatelja analizira poslovanje poduzeća unutar određenog vremenskog razdoblja, najčešće jednoj godini. Račun dobiti i gubitka pruža ekonomske veličine koje se koriste za izračune ovih pokazatelja. Druga kategorija financijskih pokazatelja analizira ekonomske veličine u određenom trenutku (na određeni dan), najčešće sastavljanjem bilance.

Pokazatelji trebaju pružiti što jasniju sliku o poslovanju poduzeća te služe kao podloga za donošenje financijskih odluka.

3.3.1. Likvidnost

Prvi pokazatelj koji se obrađuje u ovom radu jesu pokazatelji likvidnosti. Pokazatelji likvidnosti predstavljaju one pokazatelje koji su zaduženi za mjerenje sposobnosti jednog poduzeća da podmiri sve svoje kratkoročne obveze. Pokazatelji likvidnosti obuhvaćaju koeficijent trenutne likvidnosti, koeficijent ubrzane likvidnosti, tekuće likvidnosti i financijske stabilnosti (tablica 3).

Limitacije koeficijenta likvidnosti

- Previsok koeficijent: Iako visoki koeficijent likvidnosti obično signalizira sigurnost, previše visoka likvidnost može značiti da poduzeće ne koristi svoju imovinu na najučinkovitiji način. Na primjer, previše gotovine koja ne donosi kamate može značiti propuštenu priliku za ulaganje ili rast.

- Industrijske razlike: Koeficijenti likvidnosti mogu varirati ovisno o industriji. Neke industrije, poput maloprodaje, mogu imati niže koeficijente zbog visokog obrta zaliha, dok druge, poput proizvodnje, mogu zahtijevati više koeficijente zbog duljih ciklusa poslovanja.
- Računovodstvene razlike: Različite metode obračuna ili različite računovodstvene politike mogu utjecati na izračunavanje likvidnosti, što znači da treba biti oprezan pri usporedbi koeficijenata između različitih poduzeća.

Tablica 3 Prikaz pokazatelja likvidnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent trenutne likvidnosti	Novac	Kratkoročne obveze
Koeficijent ubrzane likvidnosti	Kratkotrajna imovina - zalihe	Kratkoročne obveze
Koeficijent tekuće likvidnosti	Kratkotrajna imovina	Kratkoročne obveze
Koeficijent financijske stabilnosti	Dugotrajna imovina	Kapital + dugoročne obveze

Izvor: Šodan, S., Vuko, T. (2022/2023). Vježbe 5 iz kolegija Analiza financijskih izvještaja. Moodle. Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, Split, str. 6

Koeficijent trenutne likvidnosti predstavlja sposobnost poduzeća da trenutno podmiri sve svoje obveze. Potom slijedi koeficijent ubrzane likvidnosti, a ukazuje na to raspolaže li poduzeće s adekvatnom kratkotrajnom imovinom, bez zaliha, kako bi podmirilo dospjele kratkoročne obveze. Poželjna vrijednost Koeficijenta tekuće likvidnosti je barem 2.

Poželjna vrijednost koeficijenta financijske stabilnosti je 1. U slučaju da je isti manji od 1, to ukazuje na činjenicu da se kratkotrajna imovina financira iz dugoročnih izvora. U drugom slučaju, ako je koeficijent veći od jedan, to ukazuje na činjenicu da poduzeće financira dugotrajnu imovinu iz kratkoročnih izvora

3.3.2. Zaduženost

Slijedeći pokazatelji koji se pobliže objašnjavaju su pokazatelji zaduženosti (tablica 4).

Tablica 4 Prikaz pokazatelja zaduženosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent zaduženosti	Ukupne obveze	Ukupna imovina
Koeficijent vlastitog financiranja	Glavnica	Ukupna imovina
Koeficijent financiranja	Ukupne obveze	Glavnica
Faktor zaduženosti	Ukupne obveze	Zadržana dobit + amortizacija
Stupanj pokrića I	Glavnica	Dugotrajna imovina
Stupanj pokrića II	Glavnica + dugoročne obveze	Dugotrajna imovina

Izvor: Šodan, S., Vuko, T. (2022/2023). Vježbe 5 iz kolegija Analiza financijskih izvještaja. Moodle. Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, Split, str. 7

Pokazatelji zaduženosti pokazuju koji su izvori financiranja poduzeća. Pokazatelji zaduženosti su ključni financijski pokazatelji koji mjere koliko poduzeće koristi dug za financiranje svoje imovine u odnosu na vlastiti kapital i koliko je izloženo riziku zbog visoke razine duga. Ovi pokazatelji pomažu u procjeni financijske stabilnosti poduzeća i njegove sposobnosti da servisira dugove. Najčešći pokazatelji zaduženosti uključuju omjer duga i kapitala, koji pokazuje odnos između ukupnih obveza i vlasničkog kapitala, te omjer duga i imovine, koji prikazuje omjer ukupnih obveza u odnosu na ukupnu imovinu poduzeća. Visoki omjeri duga i kapitala mogu ukazivati na veći financijski rizik jer poduzeće ima veće obveze prema vjerovnicima, dok niži omjeri obično sugeriraju manju ovisnost o dugovanju i bolju sposobnost pokrivanja dugova vlastitim sredstvima. Korištenje pokazatelja zaduženosti omogućuje investitorima, kreditorima i menadžerima da bolje razumiju financijsku strukturu poduzeća, potencijalne rizike i dugoročnu održivost poslovanja.

Prva tri pokazatelja iz tablice 4. pokazuju strukturu pasive, odnosno koliko je imovina financirana glavnicom i obvezama. Faktor zaduženosti prikazuje broj godina potreban da se iz zadržane dobiti uvećane za amortizaciju podmire ukupne obveze društva. Stupanj pokrića I pokazuje koji je stupanj pokrića dugotrajne imovine kapitalom, dok stupanj pokrića II ukazuje na to koji je stupanj pokrića dugotrajne imovine kapitalom uvećanim za dugoročne obveze.

3.3.3. Pokazatelj aktivnosti

Treća skupina čini pokazatelje aktivnosti putem kojih se uviđa odnos prometa i prosječnog stanja (tablica 5).

Tablica 5 Prikaz pokazatelja aktivnosti

NAZIV POKAZATELJA	BRONIK	NAZIVNIK
Koeficijent obrta ukupne imovine	Ukupni prihodi	Ukupna imovina
Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	Ukupni prihodi	Kratkotrajna imovina
Koeficijent obrta potraživanja	Prihodi od prodaje	Potraživanja
Trajanje naplate potraživanja	Broj dana u godini	KOP

Izvor: Šodan, S., Vuko, T. (2022/2023). Vježbe 5 iz kolegija Analiza financijskih izvještaja. Moodle. Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, Split, str. 7

U tablici 6 prikazani su pokazatelji aktivnosti za koje je zajedničko kako im je poželjna što viša vrijednost. Pokazatelji aktivnosti su financijski pokazatelji koji mjere koliko učinkovito poduzeće koristi svoje resurse za generiranje prihoda i obavljanje poslovnih aktivnosti. Ovi pokazatelji pomažu u analizi operativne učinkovitosti poduzeća, posebno u pogledu upravljanja imovinom i zalihama te upravljanja naplatom potraživanja i plaćanjem obveza. Ključni pokazatelji aktivnosti uključuju obrtaj imovine, obrtaj zaliha, obrtaj potraživanja i obrtaj obveza. Koeficijent obrta ukupne imovine pokazuje koliko se puta tijekom jedne poslovne godine obrne ukupna imovina poduzeća. Koeficijent obrta kratkotrajne imovine pokazuje koliko se puta tijekom jedne poslovne godine obrne kratkotrajna imovina poduzeća. U slučaju ostalih pokazatelja, vrijednost pokazatelja ukazuje na to koliko brzo poduzeće tijekom poslovne godine naplati potraživanja.

3.3.4. Ekonomičnost

Pokazatelji ekonomičnosti predstavljaju pokazatelje putem kojih se osigurava mjerenje odnosa između prihoda i između rashoda. Pokazatelji ekonomičnosti su pokazatelji koji prikazuju koliko prihoda je potrebno ostvariti prema jedinici rashoda (Žager i sur., 2017).

Tablica 6 Prikaz pokazatelja ekonomičnosti

NAZIV POKAZATELJA	BRONIK	NAZIVNIK
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi
Ekonomičnost prodaje/poslovanja	Prihodi od prodaje/poslovni prihodi	Rashodi od prodaje/poslovni rashodi
Ekonomičnost financiranja	Financijski prihodi	Financijski rashodi

Izvor: Šodan, S., Vuko, T. (2022/2023). Vježbe 6 iz kolegija Analiza financijskih izvještaja. Moodle. Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, Split, str. 1

Pokazatelji ekonomičnosti računaju se iz računa dobiti i gubitaka. U navedenom slučaju odnos ukupnih prihoda, odnosno ukupnih rashoda, će rezultirati pokazateljima koji se odnose na ukupnu ekonomičnost (Žager i sur., 2017). Poželjno je da koeficijent ekonomičnosti bude što veći broj.

3.3.5. Profitabilnost

Slijedeću skupinu pokazatelja čine pokazatelji profitabilnosti. Naime, navedeni pokazatelji se odnose na neto maržu profita, bruto maržu profita, rentabilnost imovine i rentabilnost vlastitog kapitala (tablica 7).

Tablica 7 Prikaz pokazatelja profitabilnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Bruto marža profita	Dobit prije poreza i kamata	Ukupni prihodi
Neto marža profita	Neto dobit + kamate	Ukupni prihodi
Rentabilnost imovine	Dobit prije poreza i kamata	Ukupna imovina
Rentabilnost glavnice	Neto dobit	Vlastiti kapital (glavnica)

Izvor: Šodan, S., Vuko, T. (2022/2023). Vježbe 6 iz kolegija Analiza financijskih izvještaja. Moodle. Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, Split, str. 1

Marža profita izračunava se na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka. Usporedba neto marže profita i bruto marže profita govori o tome koliko iznosi porezno opterećenje. Pokazatelji rentabilnosti računaju se na temelju podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka. Uz navedene pokazatelje, u kontekstu profitabilnosti, uobičajeno se računa i rentabilnost vlastitog kapitala koja u odnos stavlja neto dobit i iznos vlastitog kapitala (glavnice).

4. FINANCIJSKA ANALIZA POSLOVANJA NA PRIMJERU SAPONIA D.D.

U nastavku rada obrađuje se primjer financijske analize poslovanja poduzeća Saponia d.d.

4.1. O poduzeću Saponia d.d.

Saponia d.d. jedno je od vodećih proizvođača praškastih i tekućih deterdženata za rublje i posuđe, sredstava za čišćenje u kućanstvu i industriji kao i toaletnih proizvoda na tržištu postoji već više od 100 godina. Točnije, društvo je osnovano 1894. godine.

4.1.1. Opći podaci o poduzeću

Sjedište Saponia d.d. nalazi se u Osijeku. Distribucijski centri smješteni su na području Osijeka, Zagreba, Splita, Rijeke i Dubrovnika. Na tržištu njihov prodajni asortiman broji više od 500 različitih proizvoda koji se mogu kategorizirati u ukupno tri temeljne skupine, a radi se o slijedećim:

- deterdženti široke potrošnje,
- toaletni program i
- sredstva za industriju i velike potrošače.

Grupu čine matrica Saponia d.d., Osijek i podružnice u njenom 100%-tnom vlasništvu:

1. Mercos d.o.o., Osijek
2. Saponia commerce d.o.o., Ljubljana
3. Saponia commerce d.o.o., Skopje
4. Saponia commerce d.o.o., Široki Brijeg
5. Saponia KFT, Pecs
6. Saponia commerce d.o.o., Beograd

4.1.2. Povijesni razvoj poduzeća

Današnja Saponia je izrasla iz nekoć male tvornice koja je sa svojim radom započela još 1894. godine i to kao zanatska radionica za proizvodnju sapuna. Godine 1919. navedena se radionica, koja je u međuvremenu prerasla u tvornicu, povezala s poznatim koncernom „Georg Schict“. Novi vlasnici su

započeli sa sve intenzivnijim ulaganjem u tvornicu na način da su je osuvremenili i dopunili novim postrojenjima pa je stoga tvornica još u periodu prije II. Svjetskog rata bila već poprilično poznata i dobro opremljena. Za vrijeme rata tvornica je nažalost teško stradala, a došlo je i do prekida partnerstva gdje je Geog Schicht istupio iz partnerstva. Godine 1945. tvornica je nacionalizirana. Iako je bila u iznimno teškim uvjetima radi nedostatnosti sirovina, godine 1946. tvornica je nastavila sa svojom proizvodnjom i radila je kao „Prva osječka tvornica sapuna“. Svoje današnje ime „Saponia“ tvornica je dobila godine 1953.

Godine 1956. došlo je do proizvodnje prvog sintetičkog praškastog deterdženta „Plavi radion“, a godine 1959. i deterdženta „Nila“. Najpoznatiji su svakako praškasti deterdženti "Faks helizim" i "Rubel", tekući deterdženti "Arf", "Tipso" i "Likvi", paste za zube "Zirodent" te kolekcije toaletno-kozmetičkih proizvoda "Lahor", "Markins", "Priroda daje". Upravo je u razdoblju od šezdesetih do osamdesetih godina "Saponia" ostvarila najbrži razvitak i širenje poslovanja, ali i ulazak zapadnog kapitala putem poslovne i tehničke suradnje s međunarodnim kompanijama: "Unilever" (Nizozemska), "Helene Rubinstein" (SAD), "Gillette" (SAD), "Esso" (Italija), "Sandoz" (Švicarska), "Novo Nordisk" (Danska) i drugima.

4.1.3. Misija i vizija poduzeća

Misija Saponije je zadovoljiti potrebe potrošača i kupaca stvaranjem inovativnih proizvoda koji promiču kulturu čistoće i zdravlja, uz istovremenu primjenu najnovijih saznanja radi zaštite i očuvanja okoliša.

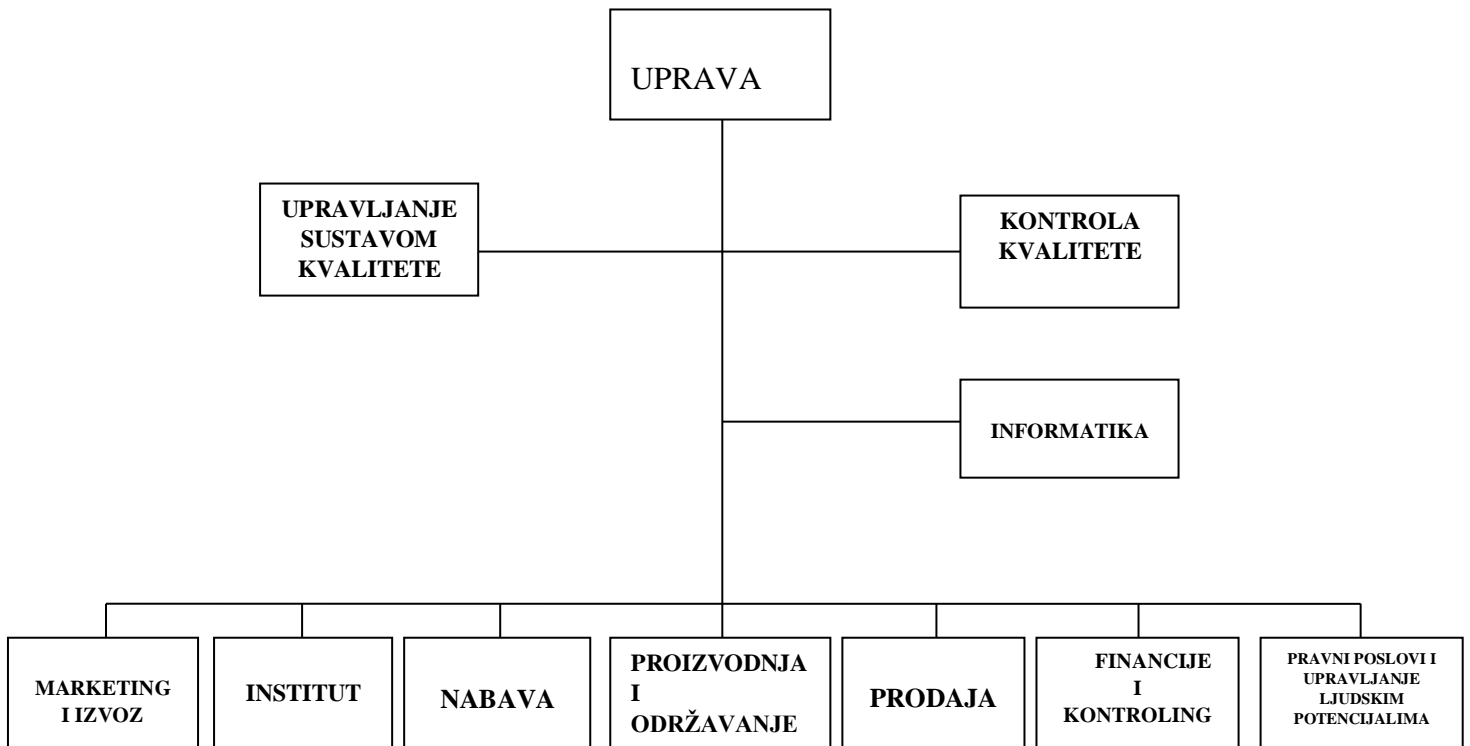
Vizija Saponije je težiti izvrsnosti u svim aspektima poslovanja kroz kontinuirano unapređenje i modernizaciju tehnoloških procesa. Prateći globalne trendove, cilj im je postići visoku konkurentnost i dugoročnu održivost, te razviti portfelj proizvoda vrhunske kvalitete, stvarajući dodatnu vrijednost za potrošače i poslovne partnere.

4.1.4. Organizacijska struktura

Organizacijska struktura Saponia d.d. je ustrojena na funkcionalnom načelu. To bi značilo kako je na čelu Uprava, dok su funkcije organizacije konkretno upravljanje sustavom kvalitete, izvođenje kontrole kvalitete, područje informatike, marketinga i izvoza, nabava, proizvodnja, prodaja, financije, pravni poslovi, kontroling kao i upravljanje ljudskim potencijalima što je vidljivo na slijedećem slikovnom prikazu.

Slika 3

Organizacijska struktura Saponije

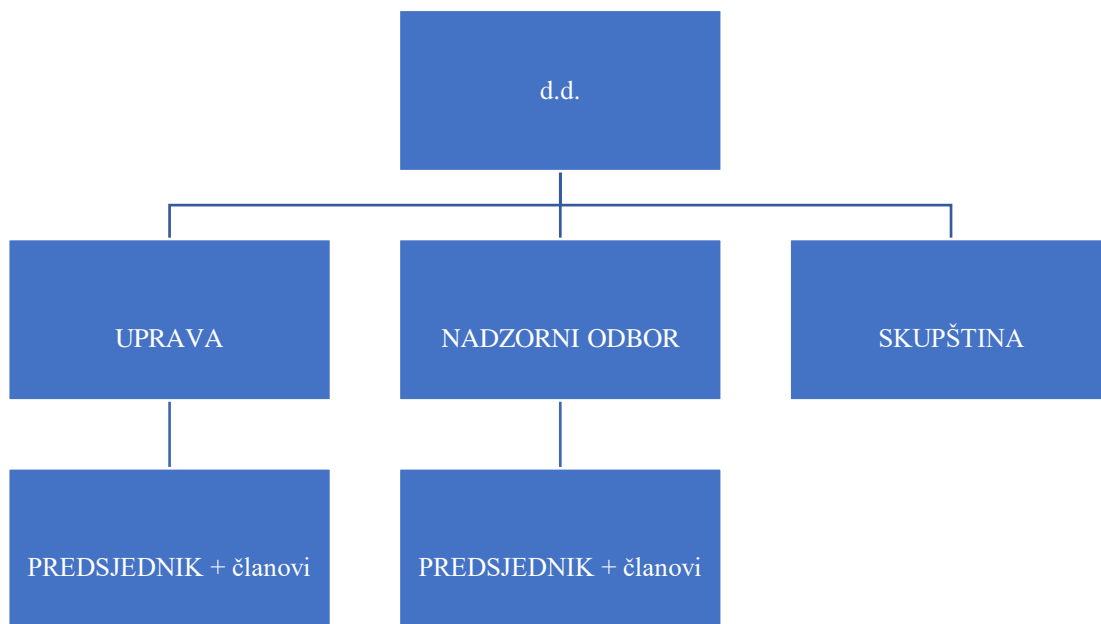

Izvor: autorica prema <http://zse.hr/userdocsimages/prospekti/Prospekt-SAPN.pdf>

Sljedeća slika prikazuje upravljačku strukturu Saponia d.d.

Slika 4

Prikaz upravljačke strukture Saponia d.d.

Izvor: autorica prema <http://zse.hr/userdocsimages/prospekti/Prospekt-SAPN.pdf>

Na temelju slikovnih prikaza vidljivo je kako Saponia predstavlja dioničko društvo te kako društvom rukovodi Uprava, Nadzorni odbor i Skupština. U nastavku rada naglasak je stavljen na financijsku analizu poslovanja.

4.2. Horizontalna analiza na primjeru društva Saponia d.d.

U nastavku rada prikazana je horizontalna analiza bilance i računa dobiti i gubitka trgovačkog društva Saponia d.d. za period od 2019. do 2022. godine. Prilikom analize 2019. uzeta je za baznu godinu.

4.2.1. Horizontalna analiza bilance na primjeru Saponia d.d.

U tablici 8 prikazana je horizontalna analiza bilance društva Saponia d.d. u razdoblju od 2019. do 2022. godine.

Tablica 8 Horizontalna analiza bilance društva Saponia d.d. u razdoblju od 2019. do 2022. godine

Naziv pozicije	2019	2020/2019	2021/2019	2022/2019
AKTIVA				
DUGOTRAJNA IMOVINA	100	99,14	88,20	94,16
KRATKOTRAJNA IMOVINA	100	109,20	146,07	108,18
UKUPNO AKTIVA	100	103,76	110,90	100,56
PASIVA				
KAPITAL I REZERVE	100	119,24	121,51	128,33
DUGOROČNE OBVEZE	100	64,63	27,01	7,69
KRATKOROČNE OBVEZE	100	93,55	133,77	87,03
UKUPNA PASIVA	100	103,76	110,90	100,56

Izvor: izračun na temelju podataka iz Godišnjih izvješća Saponia d.d.

Vidljivo je kako dolazi do kontinuiranog smanjenja dugotrajne imovine u razdoblju od 2019. godine do 2022. godine, a istovremeno se javlja kontinuirano povećanje stavke materijalna imovina u cijelom promatranom razdoblju. Također smanjuje se dugotrajna financijska imovina za 43,27 %. Kratkotrajna imovina se u cijelom promatranom razdoblju kontinuirano povećavala u odnosu na 2019. godinu, s time da najveće povećanje bilježi 2020. i 2021. godine.

Što se tiče pasive, došlo je do povećanja stavke kapital i rezerve, s time da je temeljni kapital u cijelom promatranom razdoblju ostao isti što dalje znači da su se povećavale isključivo kapitalne rezerve. Poduzeće je poslovalo s dobiti koja nije isplaćivana. Dugoročne obveze se u razdoblju od 2019. godine do 2022. kontinuirano značajno smanjuju.

4.2.2. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka na primjeru Saponia d.d.

U tablici 9 prikazana je horizontalna analiza računa dobiti i gubitka društva Saponia d.d. u razdoblju od 2019. do 2022. godine.

Tablica 9

Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka društva Saponia d.d. u razdoblju od 2019. do 2022. godine

Naziv pozicije	2019	2020/2019	2021/2019	2022/2019
POSLOVNI PRIHODI	100	106,16	132,85	139,02
POSLOVNI RASHODI	100	93,15	135,66	138,72
FINANCIJSKI PRIHODI	100	169,63	46,53	54,67
FINANCIJSKI RASHODI	100	121,59	32,74	13,45
DOBIT ILI GUBITAK PRIJE	100	581,08	11,81	194,28
OPOREZIVANJA				

Izvor: izračun na temelju podataka iz Godišnjih izvješća Saponia dd..

Što se tiče stanja poslovnih prihoda prema Računu dobiti i gubitka, isti se pod utjecajem povećanja prihoda od prodaje povećavaju sa 505.246.293 kn u 2019. godini na 702.378.762 kn u 2022. godini što čini postotno povećanje od 39,02% u odnosu na 2019. godinu. Najveće povećanje poslovnih prihoda u 2022. godini prati povećanje prihoda od prodaje kupcima, koji u 2022. godini bilježe najviši rast i iznosi 581.349.958 kn. Poslovni su se rashodi u promatranom razdoblju također povećavali, proporcionalno sa poslovnim prihodima. Najveći utjecaj na povećanje poslovnih rashoda čine materijalni troškovi i to troškovi sirovina i materijala..

4.3. Vertikalna analiza na primjeru poduzeća Saponia d.d.

U nastavku rada prikazana je vertikalna analiza bilance i računa dobiti i gubitka trgovačkog društva Saponia d.d. za period od 2019. do 2022. godine.

4.3.1. Vertikalna analiza bilance na primjeru Saponia d.d.

U tablici broj 10 prikazana je vertikalna analiza Saponie d.d. u razdoblju od 2019. do 2022. godine.

Tablica 10

Vertikalna analiza bilance društva Saponia d.d. u razdoblju od 2019. do 2022. godine

Naziv pozicije	2019	2020	2021	2022
AKTIVA				
DUGOTRAJNA IMOVINA	54,21%	51,80%	39,69%	50,76%
KRATKOTRAJNA IMOVINA	45,76%	48,16%	60,27%	49,20%
PASIVA				
KAPITAL I REZERVE	56,01%	64,36%	61,36%	71,47%
REZERVIRANJA	0,49%	0,37%	0,34%	0,35%
DUGOROČNE OBVEZE	13,57%	8,45%	3,30%	1,04%
KRATKOROČNE OBVEZE	27,91%	25,16%	33,66%	24,15%

Izvor: izračun autora na temelju podataka iz Godišnjih izvješća Saponia d.d.

Udio kratkorajne imovine kontinuirano se povećava, najviše u 2021 godini. Dolazi i do smanjenja kratkoročnih obveza, izuzev 2021. godine. Udio ukupnih obveza ne premašuje udio kapitala i rezervi u svim promatranim godinama prema vertikalnoj analizi pasive. Drugim riječima, navedeno upućuje na nepostojanje problema sa zaduženošću. Zamjetan je trend povećanja udjela stavke kapital i rezerve u 2022. godine, što nadalje upućuje na povećanje vlastitog financiranja (poduzeće u 2021 i 2022 godini posluje s dobiti).

4.3.2. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka na primjeru Saponie d.d.

U tablici broj 11 prikazana je vertikalna analiza računa dobiti i gubitka društva Saponia d.d. u razdoblju od 2019. do 2022. godine.

Tablica 11

Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka društva Saponia d.d. u razdoblju od 2019. do 2022. godine

Naziv pozicije	Udio 2019	Udio 2020	Udio 2021	Udio 2022
POSLOVNI PRIHODI	99,18%	98,69%	99,71%	99,69%
FINANCIJSKI PRIHODI	0,82%	1,31%	0,29%	0,31%
POSLOVNI RASHODI	98,49%	98,04%	99,53%	99,85%
FINANCIJSKI RASHODI	1,51%	1,96%	0,37%	0,15%

Izvor: izračun na temelju podataka iz Godišnjih izvješća Saponia d.d.

Poslovni prihodi za svaku godinu su uravnoteženi i variraju od 98% do 99%. Udio financijskih prihoda približno je 1% i smanjuje se. Slično tako je i kod poslovnih rashoda koji variraju od 97% do 99%, a financijski rashodi od 1% do 2%, koji se isto tako smanjuju.

4.4. Izračun pokazatelja na primjeru dioničkog društva Saponia

U nastavku rada analizirani su financijski pokazatelji: pokazatelji likvidnosti, pokazatelji zaduženosti, pokazatelji aktivnosti, pokazatelji ekonomičnosti i profitabilnosti.

4.4.1. Pokazatelji likvidnosti

U tablici broj 12 prikazani su izračuni pokazatelja likvidnosti u razdoblju od 2019. do 2022. godine.

Tablica 12

Izračuni pokazatelja likvidnosti poduzeća Saponia d.d.

Pokazatelji/Godina	2019.	2020.	2021.	2022.
koeficijent trenutne likvidnosti	0,28	0,51	0,24	0,16
koeficijent ubrzane likvidnosti	1,31	1,59	1,22	1,60
koeficijent tekuće likvidnosti	1,64	1,91	1,79	2,04
Koeficijent financijske stabilnosti	0,77	0,71	0,61	0,70

Izvor: izračun na temelju podataka iz Godišnjih izvješća Saponia d.d.

Koeficijent trenutne likvidnosti se blago smanjuje osim u 2020. godini. Minimalna vrijednost ovog koeficijenta bi trebala biti veća od 0,1, a što je situacija kod Saponia d.d. Koeficijent ubrzane likvidnosti pokazuje koliko je kratkoročnih obveza poduzeće sposobno podmiriti brzo unovčivom imovinom te je iz tablice vidljivo kako je poduzeće sposobno podmiriti svoje kratkoročne obveze brzounovčivom imovinom. Koeficijent tekuće likvidnosti bilježi lagani porast. Koeficijent financijske stabilnosti predstavlja omjer dugotrajne imovine i kapitala uvećanog za dugoročne obveze. Po definiciji mora biti manji od 1, a što i je slučaj kod promatranog Društva.

4.4.2. Pokazatelji zaduženosti

U tablici broj 13 prikazani su izračuni pokazatelja zaduženosti u razdoblju od 2019. do 2022. godine.

Tablica 13

Izračuni pokazatelja zaduženosti poduzeća Saponia d.d.

Pokazatelji/Godina	2019.	2020.	2021.	2022.
Koeficijent zaduženosti	0,44	0,36	0,39	0,29
Koeficijent vlastitog financiranja	0,56	0,64	0,61	0,71
Koeficijent financiranja	0,79	0,55	0,63	0,40
Faktor zaduženosti	8,96	2,79	10,10	4,42
Stupanj pokrića I	103,32%	124,25%	154,60%	140,81%
Stupanj pokrića II	129,25%	141,29%	163,79%	143,55%

Izvor: izračun na temelju podataka iz Godišnjih izvješća Saponia d.d.

Koeficijent zaduženosti se kontinuirano smanjuje, odnosno poduzeće sve manje koristi tuđi kapital za financiranje imovine, a što je vidljivo i kod koeficijenta vlastitog financiranja. Analogijom s prva dva navedena koeficijenta, koeficijent financiranja naravno opada. Faktor zaduženosti ima trend opadanja, što znači kako je poduzeću potrebno kraće vrijeme da tuđe izvore financiranja zamijeni vlastitima. Stupanj pokrića I je u stalnom porastu, odnosno društvo može dugotrajnu imovinu financirati vlastitim izvorima financiranja. Stupanj pokrića II pokazuje koliki dio dugoročnih izvora u odnosu na dugotrajnu imovinu ostaje za financiranje kratkotrajne imovine.

4.4.3. Pokazatelji aktivnosti

U tablici broj 14 prikazani su izračuni pokazatelja aktivnosti u razdoblju od 2019. do 2022. godine.

Tablica 14

Izračuni pokazatelja aktivnosti poduzeća Saponia d.d.

Pokazatelji/Godina	2019.	2020.	2021.	2022.
koeficijent obrtaja ukupne imovine	0,82	0,85	0,98	1,13
koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	1,80	1,76	1,63	2,30
koeficijent obrtaja potraživanja	4,55	5,59	4,59	4,86
trajanje naplate potraživanja (u danima)	80,29	65,34	79,45	75,09

Izvor: izračun na temelju podataka iz Godišnjeg izvješća Saponia d.d.

Koeficijent obrtaja imovine predstavlja odnos ukupnih prihoda i ukupne aktive. Vidljivo je kako taj koeficijent kontinuirano raste.

Rast je zabilježen i kod koeficijenta obrtaja kratkotrajne imovine, a koji predstavlja odnos ukupnih prihoda i kratkotrajne imovine.

Koeficijent obrtaja potraživanja pokazuje koliko se na kunu potraživanja od kupaca ostvari prihoda od prodaje. Osim 2020. godine (pandemijska godina) društvo nije značajnije mijenjalo koeficijent obrtaja potraživanja.

Trajanje naplate potraživanja (u danima) ppo kupcima pokazuje koliko vremena je potrebno da se naplate potraživanja. Društvo nije značajno smanjilo trajanje naplate potraživanja od kupaca u promatranom razdoblju.

4.4.4. Pokazatelji ekonomičnosti

U tablici broj 15 prikazani su izračuni pokazatelja ekonomičnosti u razdoblju od 2019. do 2022. godine.

Tablica 15

Izračuni pokazatelja ekonomičnosti poduzeća Saponia d.d.

Pokazatelji/Godina	2019.	2020.	2021.	2022.
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	102,92%	117,33%	101,42%	104,05%
Ekonomičnost prodaje/poslovanja	103,64%	118,11%	101,50%	103,86%
Ekonomičnost financiranja	56,04%	78,18%	79,82%	227,76%

Izvor: izračun na temelju podataka iz Godišnjih izvješća Saponia d.d.

U promatranom razdoblju pokazatelji ekonomičnosti pokazuju kako su prihodi od poslovanja /prodaje uvijek veći od rashoda.

Pokazatelj ekonomičnosti financiranja u 2022. je značajno veći u odnosu na prethodana razdoblja uslijed smanjenja rashoda financiranja (smanjeni su i prihodi financiranja, ali ne u tolikoj mjeri).

4.4.5. Pokazatelji profitabilnosti

U tablici broj 16 prikazani su izračuni pokazatelja ekonomičnosti u razdoblju od 2019. do 2022. godine.

Tablica 16

Izračuni pokazatelja profitabilnosti poduzeća Saponia d.d.

Pokazatelji/Godina	2019.	2020	2021	2022
Bruto marža profita	2,84%	14,77%	1,40%	3,89%
Neto marža profita	1,85%	12,28%	1,17%	3,17%
Rentabilnost imovine	2,33%	12,49%	1,37%	4,40%
Rentabilnost glavnice	3,31%	16,14%	1,87%	5,01%

Izvor: izračun na temelju podataka iz Godišnjeg izvješća Saponia d.d.

Svi pokazatelji profitabilnosti bilježe lagani porast, osim u 2020. godini kada je zbog specifičnosti djeltanosti društva u pandemijskoj godini ostvaren ekstremno rast ovih pokazatelja.

5. ZAKLJUČAK

Proces analize financijskih izvještaja predstavlja ključnu fazu u razumijevanju poslovanja poduzeća, pružajući relevantne informacije potrebne za donošenje poslovnih odluka. Putem primjene posebnih financijskih analitičkih sredstava i tehnika, financijski podaci se transformiraju u konkretne informacije koje omogućavaju bolje razumjeti poslovnu uspješnost ili moguće poteškoće s kojima se poduzeće suočava. Financijski podaci predstavljaju temelj za donošenje učinkovitih strategija i poslovnih odluka. U ovom radu analizirana je financijska situacija poduzeća Saponia d.d. kroz horizontalnu i vertikalnu analizu poslovanja na temelju dostupnih financijskih izvještaja.

Iz financijske analize koja je provedena u ovom radu, može se uočiti blagi trend napretka svih pokazatelja poslovanja kod društva Saponia d.d.

Analizom je također utvrđen značajan utjecaj pandemijske 2020. godine, a što je najviše vidljivo iz pokazatelja profitabilnosti i ekonomičnosti poslovanja. Naravno, povećana potražnja za proizvodima poduzeća u vrijeme COVID-19 krize, je utjecala i na povećanje koeficijenta obrtaja ukupne i kratkotrajne imovine, a time i na smanjeno trajanje njihove naplate.

6. LITERATURA

1. Jakir-Bajo, I. (2015) Financijsko izvještavanje u neprofitnom računovodstvu za 2015. godinu, RRiF, 15 (12)
2. Narodne novine (2017): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 78/15, 134/15, 120/16, čl.1
3. Saponia d.d. <https://www.saponia.hr/>
4. Šestanović, A., Vukas, J., & Stojanović, M. (2015). Važnost novčanog toka kao pokazatelja kvalitete poduzetničkog uspjeha. *Obrazovanje za poduzetništvo-E4E: znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo*, 5(1), 123-136.
5. Šodan, S., Vuko, T. (2022/2023). Nastavni materijal iz kolegija Analiza financijskih izvještaja. Moodle. Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, Split
6. Tintor, Ž. (2020). Analiza financijskih izvještaja u funkciji donošenja kvalitetnijih poslovnih odluka. *Obrazovanje za poduzetništvo-E4E: znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo*, 10(1), 84-103.
7. Vstine, M., & Kule, J. W. (2016). Effect of Financial Statement Analysis on Investment Decision Making. A Case of Bank of Kigali. *European Journal of Business and Social Sciences*, 5, 279-303.
8. Zagrebačka burza: SAPN: Saponia d.d. <https://zse.hr/hr/papir/310?isin=HRSAPNRA0007>
9. Žager, K., Sačer Mamić, I., Mališ Sever, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika

SAŽETAK

Proces analize financijskih izvještaja podrazumijeva primjenu posebnih vrsta financijskih analitičkih sredstava i različitih tehnika namijenjenih kako bi se podaci iz financijskih izvještaja pretvorili u konkretne informacije relevantne za daljnje upravljanje poslovanjem. To bi ujedno značilo kako računovodstvene informacije predstavljaju temeljnu podlogu za donošenje učinkovitih odluka. Analiza financijskih izvještaja predstavlja poseban dio analitike poslovanja za određenu organizaciju. Upravo na temelju temeljite analize financijskih izvještaja moguće je uvidjeti posluje li organizacija uspješno ili se pak susreće sa problemima u poslovanju. U ovom radu obrađuje se tematika analize financijskih izvještaja i to konkretno na poduzeću Saponia d.d. na kojem je provedena horizontalna i vertikalna analiza poslovanja temeljem dostupnih financijskih izvještaja. U radu je istražen i utjecaj pandemije COVID na poslovanje Društva kroz financijske pokazatelje. Osobito se ističe porast pokazatelja profitabilnosti Društva u 2020 godini, kada su pandemija i trgovinski uvjeti u pogledu otežanog međudržavnog kretanja dobara kreirali povoljniji položaj Društva na domaćem tržištu.

Ključne riječi: financijska analiza, Saponia d.d., vertikalna analiza, horizontalna analiza

SUMMARY

Analyzing financial statements involves the application of particular types of financial analytical tools and various techniques intended to turn data from financial statements into concrete information relevant to further business management. This also means that accounting information is the basis for making effective decisions. Financial statement analytics is part of business analytics for a specific organization. Precisely based on a thorough analysis of financial statements, it is possible to see if the organization is operating successfully or facing business problems. This paper deals with the analysis of financial statements, specifically at the company Saponia d.d., where a horizontal and vertical analysis of the business was carried out based on the available financial statements. The paper explores the impact of COVID-19 pandemic on the company's operations through financial indicators. Notably, there was an increase in the company's profitability indicators in 2020, as the pandemic and trade conditions, particularly the challenges in cross-border movement of goods, created a more favorable position for the company in the domestic market.

Keywords: financial analysis, Saponia d.d., vertical analysis, horizontal analysis

POPIS SLIKA

Slika 1 Pregled pojavnih oblika kratkotrajne imovine.....	6
Slika 2 Pregled pojavnih oblika dugotrajne imovine.....	7
Slika 3 Organizacijska struktura Saponije.....	21
Slika 4 Prikaz upravljačke strukture Saponia d.d.	22

POPIS TABLICA

Tablica 1: Struktura bilance	8
Tablica 2 :Izveštaj o dobiti – račun dobiti i gubitka.....	10
Tablica 3 Prikaz pokazatelja likvidnosti	15
Tablica 4 Prikaz pokazatelja zaduženosti	16
Tablica 5 Prikaz pokazatelja aktivnosti.....	17
Tablica 6 Prikaz pokazatelja ekonomičnosti	17
Tablica 7 Prikaz pokazatelja profitabilnosti.....	18
Tablica 8 Horizontalna analiza bilance društva Saponia d.d. u razdoblju od 2019. do 2022. godine	23
Tablica 9 Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka društva Saponia d.d. u razdoblju od 2019. do 2022. godine	24
Tablica 10 Vertikalna analiza bilance društva Saponia d.d. u razdoblju od 2019. do 2022. godine	24
Tablica 11 Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka društva Saponia d.d. u razdoblju od 2019. do 2022. godine	25
Tablica 12 Izračuni pokazatelja likvidnosti poduzeća Saponia d.d.	26
Tablica 13 Izračuni pokazatelja zaduženosti poduzeća Saponia d.d.....	27
Tablica 14 Izračuni pokazatelja aktivnosti poduzeća Saponia d.d.....	27
Tablica 15 Izračuni pokazatelja ekonomičnostii poduzeća Saponia d.d.	28
Tablica 16 Izračuni pokazatelja profitabilnosti poduzeća Saponia d.d.	29